

● Politieacademie

Police Academy of the Netherlands

**Samenvatting
Evaluatieonderzoek
naar de leergang
Recherchekunde voor
zij-instromers**

Apeldoorn/Zutphen, Augustus 2008

Politieacademie, Faculteit Bijzondere Politiekunde & Leiderschap

Drs. K. Marttin

Drs. P. van Panhuis

Samenvatting van het evaluatieonderzoek zij-instromers leergang Recherchekunde

In het Evaluatierapport naar aanleiding van de Schiedammer Parkmoord geeft Posthumus een aantal aanbevelingen ter verbetering van het opsporingsproces.¹ Om de aanbevelingen vorm te geven, te implementeren en te monitoren is het programma ‘Versterking van opsporing en vervolging’ in het leven geroepen. In het rapport dat het hieraan verbonden programmabureau heeft geschreven, is het streven verwoord dat 20 procent van bij de opsporing betrokken politiemedewerkers op HBO of academisch niveau is opgeleid. De postinitiële masterleergang Recherchekunde wordt hierbij genoemd als een voorbeeld van een geschikte (post-) HBO opleiding.² De leergang Recherchekunde is een opleiding die de Politieacademie sinds 2005 aanbiedt. Sinds dat jaar hebben verscheidene studenten afkomstig uit de opsporing de leergang doorlopen. Het gaat hierbij veelal om mensen die naast hun werkzaamheden bij de recherche in twee jaar tijd de opleiding, in een twee wekelijks, duaal ritme volgen. Deze studenten worden ‘doorstromers’ genoemd. Het aantal doorstromers dat een HBO of academische opleiding geniet, is niet hoog genoeg om het streefcijfer van 20 procent hoger opgeleide werknemers in de opsporing te behalen. Daarom heeft men gezocht naar andere mogelijkheden. Een van die mogelijkheden betreft het openstellen van de leergang Recherchekunde voor zogenaamde ‘zij-instromers’. Dit zijn afgestudeerde HBO’ers of academici die geen executieve opleiding of werkervaring bezitten en van buiten de politie afkomstig zijn. Deze zij-instromers volgen een twee jaar durend traject. Tijdens het eerste jaar volgen zij op de Politieacademie een voorschakeltraject. In dit jaar doet men (initiële) Politiekundige bachelor competenties op die vooral het doel hebben om (algemene) opsporingsbevoegdheid te verwerven en kennis op te doen van de politiepraktijk. Daarna volgt het studeren aan de leergang Recherchekunde. Deze van oorsprong twee jaar durende leergang is voor deze specifieke groep zij-instromers omgevormd tot een éénjarige opleiding. Binnen twee jaar behalen de zij-instroomstudenten dus hun opsporingsbevoegdheid, doen Politiekundige competenties op en behalen zij een Master of Criminal Investigation titel. De eerste zij-instroom studenten zijn hun opleiding gestart in augustus 2006. Een jaar later zijn zij gaan studeren aan de leergang Recherchekunde. Deze studenten studeren naar verwachting in 2008 af. Inmiddels (april/mei 2008) zijn er drie klassen zij-instromers die de leergang Recherchekunde volgen. Sinds de start van de opleiding is diverse keren de mening

¹ Posthumus, F. , (2005), Evaluatierapport in de Schiedammer parkmoord

² OM, politie en NFI, (2005), Versterking opsporing en vervolging, naar aanleiding van het evaluatierapport van de Schiedammer parkmoord, pag. 6, pag. 51.

van studenten gevraagd over de kwaliteit van de opleiding. Uit diverse evaluatiemomenten (die zich hoofdzakelijk voordeden in het eerste jaar) blijkt dat studenten over een aantal zaken aangaande de opleiding tevreden en soms ook niet tevreden zijn. Inmiddels hebben zij-instromers de eerste ervaringen met de leergang Recherchekunde opgedaan. Er is momenteel geen evaluatieonderzoek beschikbaar dat zowel aan het eerste als aan het tweede jaar gezamenlijk aandacht schenkt en waarbij vanuit de invalshoeken student, leerprocesbegeleider, docent, leidinggevende en trajectbegeleider meningen met elkaar worden vergeleken. De heer J. de Vogel, teamchef van het team Recherchekunde, gaf daarom aan de onderzoekers opdracht om dit zij-instroomtraject te evalueren, waarbij aan voornoemde aspecten aandacht zou moeten worden geschonken.

Methodologie van het onderzoek

In overleg met de opdrachtgever, dhr. J. de Vogel, temleider van het team Recherchekunde, is de volgende doelstelling van het onderzoek overeengekomen:

Het verkrijgen van inzicht in sterke en zwakke punten van de huidige leergang Recherchekunde, inclusief het voorschakeltraject, waaraan zij-instromers deelnemen. Dit inzicht dient bij te dragen aan het op korte termijn verbeteren van de leergang én van het voorschakeltraject.

Het onderzoek kent een intern, evaluatief karakter. Deze doelstelling kan worden vertaald in de volgende probleemstelling:

Hoe verloopt de leergang Recherchekunde en het voorschakeltraject voor zij-instromers, welke leermomenten doen zich daarbij voor en welke voorstellen ter verbetering kunnen worden aangegeven met het oog op toekomstige instroom van zij-instromers?

Bij dit onderzoek staan de ervaringen van zij-instroomstudenten, docenten, leerprocesbegeleiders en een aantal trajectbegeleiders centraal. Zij-instromers zijn studenten zonder executieve opleiding of werkervaring. Over het algemeen worden slechts personen aangenomen met een afgeronde HBO/WO-opleiding. Met het voorschakeltraject wordt de periode bedoeld waarin zij-instroom studenten een aantal Politiekundige bachelorcompetenties aanleren, in dit rapport het eerste leerjaar genoemd. Dit traject duurt één jaar en bestaat uit een aantal kwartielen. De studenten bestuderen een aantal kernopgaven

en volgen stages in het korps. Dit voorschakeltraject vindt plaats voordat de studenten de leergang Recherchekunde volgen. De Faculteit Algemene Politiekunde (FAP) is verantwoordelijk voor de uitvoering van initiële bachelor en master Politiekunde-opleidingen. Docenten van de bachelor opleiding Politiekunde verzorgen dit voorschakeltraject voor een groot deel. Dit traject vindt overwegend plaats op de Politieacademielocatie De Kleiberg in Apeldoorn. De leergang Recherchekunde is een postinitiële HBO masteropleiding die valt onder de verantwoordelijkheid van de Faculteit Bijzondere Politiekunde & Leiderschap (FBPL). Zij-instromers volgen in één jaar tijd vijf kernopgaven. Men volgt gedurende deze leergang geen specifieke rechestage. De leergang Recherchekunde doorlopen zij-instromers op een locatie in Warnsveld en (inmiddels ook) in Zutphen op de Politieacademie. Het onderzoek heeft zich gericht op hoe de leergang en het voorschakeltraject is ervaren door de eerste drie groepen zij-instromers en direct betrokkenen van de Politieacademie. Hierbij gaat het om ervaringen die zijn opgedaan in de periode augustus 2006 tot en met april/mei 2008. Hiertoe zijn studenten, leerprocesbegeleiders, docenten en een aantal leidinggevenden geïnterviewd. Om een aanvullend beeld te verkrijgen hoe de begeleiding in een aantal korpsen verloopt, is gekozen om een aantal trajectbegeleiders te interviewen. Omdat dit slechts een drietal respondenten betreft, kunnen op basis van deze interviews geen generaliserende conclusies getrokken worden die gelden voor alle politiekorpsen. Deze gesprekken geven wel een (beperkte) aanvulling op de bevindingen van andere respondenten. Verder zijn diverse dossiers bestudeerd.

Onderzoeksbevindingen

Een belangrijk onderdeel van het evaluatieonderzoek vormt de beleving van zij-instroomstudenten ten aanzien van het traject. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de wijze waarop de assesmentprocedure verliep. Die procedure verliep overwegend in een kort tijdsbestek (binnen drie maanden). De studenten zijn uitermate gemotiveerd om aan de opleiding en met de functie te beginnen. Motivatie is overigens een van de aspecten, naast bijvoorbeeld kritisch vermogen, waarop deze studenten in sterke mate zijn beoordeeld. Zij hebben echter nog geen (duidelijk) beeld van de opleiding en de functie die zij uiteindelijk gaan bekleden.

De ervaringen met de ontvangst in korpsen zijn sterk wisselend. Nadat men een positief selectieresultaat heeft behaald, vindt in de meeste gevallen een gesprek tussen de aanstaande student en het korps van aanstelling plaats. De meeste studenten hadden de verwachting dat een soort kennismakingsgesprek met het korps zou plaatsvinden. In veel gevallen hadden deze gesprekken het karakter van een sollicitatiegesprek. Een enkeling heeft deze gesprekken als ‘onvriendelijk’ ervaren. Een respondent geeft aan dat het gesprek zeer positief verliep en er een wederzijds ervaren open gesprek plaatsvond. Alle respondenten vertellen dat over de functie veel onduidelijkheid bestaat. Korpsen konden tijdens het gesprek hierover vaak geen duidelijkheid geven. Nadat deze gesprekken hebben plaatsgevonden, voert men meestal een arbeidsvoorwaardengesprek met een P&O medewerker. De meeste respondenten hebben de verwachting dat tijdens dat gesprek een onderhandeling over het salaris aan de orde komt. De meeste respondenten geven tijdens het interview aan men bij dat gesprek zich voor een voldongen feit geplaatst ziet worden. In veel gevallen deelt men hen mee dat zij gedurende de opleiding salarisschaal 5 ontvangen; na de opleiding wordt opnieuw over het salaris onderhandeld. Men wordt het beeld geschetst dat het een landelijke afspraak is dat de zij-instroomstudenten schaal 5 ontvangen gedurende de opleiding. De hoogte van deze financiële vergoeding gaat niet op voor elke student. Een klein aantal respondenten geeft aan wel onderhandelingsruimte bij het vaststellen van het salaris te hebben gekregen. Zo zijn er studenten die schaal 6, 7, 8 en in enkel geval schaal 9 krijgen. Dit verschil in financiële tegemoetkoming ervaart men als zeer onrechtvaardig. Bij kennismaking van de studenten wordt men geconfronteerd met deze verschillen. De studenten, tegen wie is gezegd dat het een landelijke afspraak is dat men schaal 5 krijgt, voelen zich in veel gevallen onrechtvaardig behandeld.

Eerste jaar opleiding op De Kleiberg

Tijdens de eerste week doorlopen de studenten een aantal introductiedagen. Deze dagen worden wisselend beoordeeld. De meeste respondenten geven aan de sportieve belasting zwaar te vinden. Men begrijpt echter de bedoeling van deze dagen en ervaart na deze introductie een groter groepsgevoel. Toch geeft een aantal respondenten ook aan dat deze introductiedagen een militaristisch, dominerend karakter kenden. Een respondent vertelt tijdens die dagen geen veilige leer/leefomgeving te hebben ervaren. Deze respondent had het gevoel dat als men wilde stoppen met een bepaalde activiteit (omdat die fysiek te zwaar was) hiervoor overigens wel ruimte zou zijn geweest.

Tijdens de opleiding in het eerste jaar begint al snel 'de salarisdiscussie' een grotere rol te spelen. Dit beïnvloedt de motivatie van de studenten voor de opleiding sterk in negatieve zin. De kwaliteit van docenten beoordeelt men overwegend matig positief. Men waardeert de inzet en collegialiteit van docenten. Grote waardering heeft men voor docenten die bij hun lessen een combinatie kunnen maken tussen de politiepraktijk en een (stevige) wetenschappelijk theoretische beschouwing van het vakgebied kunnen geven. De hoogte van de waardering van docenten meet men ook af aan de manier waarop het onderwijs vorm wordt gegeven. Hierover zijn de meeste respondenten niet tevreden. Men mist soms een duidelijke structuur in de lessen. Men heeft vaak het gevoel met een opdracht weggestuurd te worden. Deze opdrachten worden in een korte tijd gemaakt, terwijl sommige docenten hier veel meer tijd voor hadden gereserveerd. Op zich vindt men een groot aantal lessen leuk en leerzaam, maar niet al te moeilijk qua niveau van de leerstof. De leerstof zou men wel in een veel kortere tijd aangeboden willen krijgen. Men geeft aan het gevoel te hebben dat docenten hen dezelfde lessen geeft als die gegeven worden aan initiële bachelor studenten. Zij zouden in het eerste jaar meer intellectueel uitgedaagd willen worden. Hoewel men waardering heeft voor de docenten ervaart men de lessen Verkeer als 'niet zinvol', de uren die hieraan besteed worden, kunnen volgens de respondenten beter aan opsporingsvraagstukken besteed worden. Achteraf beoordelen de studenten hun studietijd aan De Kleiberg veelal als een soort 'speeltuin'. Men heeft het gevoel te kunnen experimenteren met het vakgebied en leren voor hen totaal nieuwe aspecten, zoals IBT-vaardigheden. Men mist een duidelijke koppeling naar het tweede opleidingsjaar. Soms is er een overlap (bijvoorbeeld criminologie), of ontbreekt de koppeling. Hierdoor twijfelt men aan het nut van sommige lessen die in het eerste jaar gegeven worden.

De stage (tijdens de leer-werkuren) die de studenten lopen, ervaart men overwegend als prettig. De studenten worden in die fase goed begeleid door trajectbegeleiders. Zij begeleiden hen op een goede manier bij het opdoen van 'blauwe, politiekundige' competenties. Men doet tijdens het eerste jaar bijna geen relevante recherche ervaring op (op een aantal studenten na die dit veelal op eigen initiatief regelen). Hierbij is vaak geen goede begeleiding vanuit korpsen, aldus de respondenten. Studenten doen tijdens de stageperiode hun eerste ervaringen met de politiecultuur op. Deze ervaringen zijn wisselend van aard. Een aantal studenten wordt met open armen ontvangen en gestimuleerd specifieke praktijkervaring op te doen. Sommigen hebben deze ervaring niet. Twee respondenten geven aan dat zij door een aantal collega's genegeerd werden. Ook worden er wel eens onder het mom van een grap opmerkingen over studenten gemaakt die te typeren zijn als denigrerend.

De leslocatie in Apeldoorn ervaart men als prettig. Er is relatief vaak sprake van lesuitval. Dit wordt soms in een laat stadium pas aan studenten doorgegeven, waardoor studenten tevergeefs naar Apeldoorn afreizen. Vooral mensen met kinderen ervaren dit als een probleem. Zij hebben voor die dag meestal kinderopvang geregeld.

Er is grote onduidelijkheid over de positie van de Recherchekunde studenten in het korps. Docenten en leerprocesbegeleiders van de Politieacademie en korpsen communiceren hierover geen eenduidig beeld richting studenten. Hierdoor ontstaat grote onzekerheid over de in te vullen functie na de opleiding. Dit heeft gedurende het tweejarig traject een steeds sterker wordend effect op studenten en heeft daarmee ook gevolgen voor docenten die hen onderwijs geven.

Docenten hebben waardering en respect voor de intellectuele capaciteit van studenten en de kritische houding ten opzichte van de leerstof. Men maakt bij de lessen gebruik van de kennis en kunde van studenten. Opvallend is het kritisch vermogen van deze studenten, dat bij een aantal studenten sterk extern gericht is. Docenten ervaren een hoge werkdruk, waardoor het docenten soms belemmert om aanpassingen in de leerstof aan te brengen.

Leerprocesbegeleiders ervaren de studenten als prettige mensen en hebben een hoge waardering voor de motivatie van studenten. Dezelfde ervaringen worden gedeeld door een aantal trajectbegeleiders.

Het tweede jaar Recherchekunde

Tijdens het tweede jaar volgt de student de opleiding Recherchekunde in Warnsveld en/of in Zutphen. Respondenten geven aan hoge verwachtingen te hebben van de opleiding, hier heeft men de keuze om bij de politie te gaan werken voornamelijk op gebaseerd.

Men ervaart tot nu toe de inhoud van het onderwijs overwegend positief. Uitzondering hierop is de kernopgave Het Uitvoeren van een Exploratief Onderzoek (door diverse factoren). Men ervaart tijdens dit studiejaar wel een enorme studiebelasting. Studenten geven aan de leergang niet binnen een jaar te kunnen afronden. Qua onderwijsvormen beoordeelt men het tweede jaar ten opzichte van het eerste jaar iets beter, maar nog niet optimaal. Men mist een goede afstemming tussen docenten onderling, binnen een kernopgave, maar ook binnen de gehele leergang. Soms spreken docenten over leerdoelen elkaar tegen, wat onzekerheid bij studenten teweeg brengt. Docenten geven vaak op dezelfde manier les, studenten willen meer op hen afgestemd onderwijs. Men heeft veel problemen met het feit dat de computer die de docenten gebruiken op de leslocatie in Warnsveld het vaak niet doet. Hierdoor ontstaat onnodig lesuitval, wat men als vervelend ervaart.

Men ervaart de kwaliteit van docenten overwegend positief. Ook hier geldt dat men een hoge waardering heeft voor docenten die een brug kunnen slaan tussen rechtepraktijk en hen een intellectuele uitdaging bieden. Dit mist men (ook) soms bij docenten die hen in het tweede jaar lesgeven. Men uit enige ontevredenheid over met name een aantal (nieuwe, onervaren) docenten. Respondenten beoordelen sommige lessen van een aantal nieuwe, onervaren docenten, zelfs als 'slecht'. Bij de beoordeling van (ervaren en onervaren) docenten geven de respondenten als grootste probleem aan dat men vindt dat sommigen van hen geen duidelijke lessen geven en de relevantie van de leerstof niet goed aangeven. Respondenten geven aan het prettig te vinden een goede uitleg te krijgen over de bedoeling, de structuur van de lesinhoud en de Proeve van Bekwaamheid van een kernopgave. Soms is voor hen deze bedoeling en samenhang niet duidelijk.

Studenten zijn niet altijd tevreden over de manier waarop zij begeleid worden bij het schrijven van een paper. Als belangrijkste reden geldt dat sommige docenten door grote werkdruk die zich voordoet bij sommige kernopgaven niet snel/tijdig in de ogen van de respondenten reageren op vragen. Men uit twijfel bij de examenvormen die gebruikt worden. Studenten geven aan hierin meer variatie te willen. Er ontstaan in een aantal gevallen negatieve ervaringen met betrekking tot Bureau Examinering. Vaak is de communicatie over bezwaarprocedures en de tijd waarbinnen de uitslag over de Proeve bekend wordt onduidelijk

en worden zelfs termijnen die daarvoor gelden, overschreden. Studenten constateren soms een afwijkend verschil tussen wat zij in de les en bij begeleiding van docenten meekrijgen en de 'meetlat' die examinatoren toepassen.

Veel studenten lopen geen specifieke rekerchestage. Wel voeren zij leeropdrachten uit die in een rekercheomgeving plaatsvinden. Studenten geven aan te weinig tijd te hebben om stage te lopen, wat als een groot gemis wordt ervaren. De hoge studiedruk is hier de oorzaak van, aldus de respondenten. Hierdoor ontstaat een situatie dat studenten minder rekerchecompetenties opdoen dan wenselijk zou zijn.

Men vindt de locatie in Warnsveld opzich een mooie plek. Als onderwijslocatie is het echter minder geschikt.³ De zalen zijn ingericht als vergaderzalen en niet geschikt voor grote groepen studenten. Men mist onderwijsfaciliteiten die zij wel hebben in Apeldoorn of Zutphen (zoals computers en de Mediatheek). De kwaliteit van de lunch en het diner beoordeelt men als matig. De studenten uiten grote waardering voor de medewerkers van de mediatheek.

Studenten hebben waardering voor leerprocesbegeleiders als personen. Hun functie en werkzaamheden zijn echter niet voor iedere betrokkene voldoende zichtbaar. Ook geïnterviewde docenten geven aan hier niet altijd zicht op te hebben. Leerprocesbegeleiders hebben hoge waardering voor de studenten en begeleiden hen bij het leerproces. Hierbij ontstaat regelmatig een hoge werkdruk.

Docenten hebben afwijkende visies op het beroepsprofiel van een rekerchekundige. Deze verschillende visies zijn van invloed op de inhoud en vorm van aangeboden leerstof. Een aantal docenten merkt op dat het kritisch vermogen van sommige studenten sterk naar buiten toe is gericht.

Een aantal studenten heeft gedurende dit studiejaar niet veel contact met trajectbegeleiders. Trajectbegeleiders bevestigen dit beeld.

³ Inmiddels volgen de studenten ook onderwijs in de Politieacademielocatie in Zutphen.

Conclusies

Studenten hebben over het algemeen waardering en respect voor docenten, leerprocesbegeleiders en andere medewerkers van de Politieacademie (bijvoorbeeld die van de mediatheek). Ook is waardering voor trajectbegeleiders die hen met name bijstaan tijdens het opdoen van politiekundige competenties. Opvallend is het kritische vermogen van deze studenten, dat volgens respondenten (m.n. docenten) bij een aantal studenten in grote mate extern gericht is. Docenten, leerprocesbegeleiders en trajectbegeleiders hebben wederzijds respect voor de studenten, waarbij de intellectuele capaciteit van studenten veelvuldig genoemd wordt als waarderingsfactor. In de interviews met trajectbegeleiders komen de verschillende manieren van begeleiding van studenten naar voren. Bij een korps kiest men er bijvoorbeeld voor om studenten ook in het tweede jaar intensief te begeleiden bij het opdoen van specifieke recherche-ervaring, terwijl bij een ander korps de student zich in het tweede jaar in grote mate alleen met de studie bezighoudt. Voor elke betrokkene is het vaak nog 'zoeken' naar de beste manier waarop deze studenten begeleid kunnen worden.

Studenten hebben bij aanvang van de studie een hoog motivatieniveau. Studenten ervaren de kwaliteit van de opleiding die zij gedurende twee jaar volgen echter op sommige punten als onvoldoende. Gedurende de opleiding daalt de motivatie voor de opleiding en de functie bij een aantal studenten aanzienlijk. Respondenten geven als belangrijkste redenen aan:

- er is sprake van diversiteit in salarisbetalingen en begeleiding bij verschillende korpsen;
- de positie van de recherchekundige in de recherchepraktijk is vaak nog onduidelijk. Deze onduidelijkheid over de rechtspositie van studenten duurt al twee jaar, waardoor er sterke demotivatie bij studenten optreedt;
- men heeft vaak het gevoel dat er *over* hen wordt gesproken en niet *met* hen;
- de leerstof vormt soms onvoldoende intellectuele uitdaging (m.n. eerste jaar);
- de leerstof is soms overlappend tussen de verschillende kernopgaven en de beide opleidingsjaren, de lesstructuren soms onduidelijk, er vindt onvoldoende afstemming bij de diverse toegepaste leerwerkvormen plaats;
- men ervaart een hoge studiedruk vanwege de hoeveelheid te bestuderen leerstof in het tweede jaar die niet altijd in verhouding staat tot benoemde studiebelastinguren;
- er is ontevredenheid over de manier waarop Proeven van Bekwaamheid worden beoordeeld;
- men heeft het gevoel te weinig recherchekundige competenties in de praktijk te kunnen opdoen;

- ‘gedoe’ rondom randvoorwaarden van de lessen, zoals: onduidelijk wat men precies moet lezen/bestuderen, te weinig afstemming tussen docenten qua gebruikte onderwijsvormen, onjuiste en verouderde informatie op Blackboard, soms geen goede terugkoppeling door docenten bij leeropdrachten;
- te weinig docenten die een gedegen, intellectuele theoretische beschouwing van het vakgebied kunnen geven met daarbij de toepassing daarvan aan de hand van de (recherche-) praktijk vorm kunnen geven;
- er is in het algemeen gedeelde ontevredenheid over vooral twee onderdelen tijdens de opleiding: het vak Verkeer en de kernopgave Het Uitvoeren van een Exploratief Onderzoek.
- veel studenten geven aan dat zij de landingsbaan na het afstuderen veel te lang vinden duren (drie jaar). Men is überhaupt onzeker over het beroepsperspectief na de opleiding.

Drie hoofdconclusies en aanbevelingen

Net als bij de politiekundige bachelor is door de invoering van de master Recherchekunde een nieuw soort functionaris in het politieveld ontstaan. Hoewel er beroepsprofielen voor beide medewerkers zijn opgesteld, is er geen consensus over hun inzet in de beroepspraktijk. Er is geen duidelijke lijn te ontdekken in de opvattingen over de plaats waar zij hun werkzaamheden moeten uitvoeren, de meerwaarde die zij kunnen opleveren en hun verhouding tot reeds aanwezige spelers in de beroepspraktijk.

Hoewel aan de ene kant alle belanghebbenden het eens zijn dat de recherchekundige er moest komen, ontbreekt het aan de andere kant aan een concrete visie op zijn of haar inzet. De overeenstemming in gedachten dát er behoefte is aan een dergelijke medewerker in het opsporingsproces maakte het relatief eenvoudig om op basis van bestaande onderwijs-elementen een opleiding in een kort tijdsbestek te maken.

Deze eerste conclusie wordt gevolgd door de constatering dat de motivatie onder studenten sterk daalt tijdens de opleiding. Zij beginnen allen enthousiast aan de opleiding, maar gedurende het tweede jaar blijft daar weinig van over. Een gerichte sturing op wat kan worden verwacht in de opleiding kan een positief effect op het hooghouden van die motivatie tot gevolg hebben.

Ten derde valt het op dat docenten niet gericht zijn op de combinatie van deze specifieke opleiding en doelgroep. De leergang Recherchekunde is niet nieuw én de doelgroep afgestudeerde HBO- en WO-ers is dat ook niet. Wat wel nieuw voor docenten uit het initiële

bacheloronderwijs is dat zij geconfronteerd worden met studenten die gefocust zijn op het postinitiële rechercheonderwijs en daarmee niet gericht zijn op het beroepsprofiel van de bachelor politiekunde. Voor de docenten uit de leergang Recherchekunde is het niveau (HBO en WO) van de zij-instromers nieuw, terwijl zij wel ervaring hebben met het opleiden van recherchekundigen. Afstemmen op de doelgroep en afstemming van onderwijsdelen op het geheel zijn essentieel.

De drie hoofdconclusies uit het onderzoek leiden er toe dat een aantal zaken (opnieuw) dient te worden overwogen. Kortom: er moet een eenduidige visie op recherchekunde worden geformuleerd, beide opleidingsteams zouden hun visie op docentschap moeten bespreken en er moet meer zichtbare regie komen op verwachtingsmanagement (over de opleiding richting studenten) en op de communicatie tussen betrokkenen van beide opleidingsjaren.

Wij geven verder de volgende aanbevelingen:

- Houd rekening met niveauverschillen tussen HBO'ers en WO'ers. Breng in beeld wat specifiek is aan het opleiden van afgestudeerde HBO'ers en WO'ers. Maak duidelijk welke consequenties dit heeft voor de opleiding van zij-instromers Recherchekunde.
- Breng de hele opleiding voor zij-instromers Recherchekunde in tijdsperspectief en inhoud in beeld. Doorloop alle kernopgaven op inhoud, onderwijsvormen, leeropdrachten en studiebelastingen. Zorg dat de twee opleidingsjaren beter op elkaar zijn afgestemd.
- Overweeg om het eerste jaar (bijvoorbeeld 'Verkeer') in opsporingsperspectief te plaatsen of uit de opleiding te halen.
- Overweeg de voor- en nadelen van samengestelde klassen met door- en zij-instromers.
- Analyseer de persoonlijke competenties van studenten en breng dat in verband met vrijstellingsmogelijkheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Het Uitvoeren van een Exploratief onderzoek (UEXO) voor studenten die kennis en ervaring hebben met het uitvoeren van sociaal-wetenschappelijk onderzoek.
- Bezie hoe de functie leerprocesbegeleider effectiever en meer zichtbaar kan worden ingezet. Geef hen bijvoorbeeld meer verantwoordelijkheid richting student, docent, korpsen en 'de regisseur' van de opleiding. Hierbij kan ook gedacht worden aan het meer op groepsprocessen sturen.

- Neem een leerstijlentest bij studenten af, zodat onderwijsvormen beter aansluiten op de doelgroep.
- Neem de nota “De landingsbaan van de recherchekundige binnen de opsporing” mee in de overwegingen tot herinrichten van de opleiding. Bezie de inhoud van dit stuk op het gebied van persoonlijke ontwikkelingsplannen, waardoor de persoonlijke competenties van de individuele recherchekundige uitgangspunten worden voor de verdere loopbaan.
- Richt met studenten een studentenraad en alumninetwerk op, zodat van elkaars ervaring wordt geleerd.
- Monitor de bevindingen van studenten ook nadat zij afgestudeerd zijn.
- Schenk continue aandacht aan de kwaliteit van docenten en de kwaliteit en inhoud van het onderwijs.

Bovenstaande mondt uit in drie scenario’s die de onderzoekers toevoegen aan het verslag van het onderzoek. Het eerste en tweede scenario vloeien in elkaar over en omvatten grotendeels de al benoemde aanbevelingen. Ze zijn gescheiden doordat het eerste de acute problemen aanpakt en het tweede meer tijd (middellange termijn) vraagt. Het derde scenario gaat uit van een meer gestructureerde, herziene opleiding in de toekomst.

Drie scenario’s

Het gaat er in eerste instantie om het zij-instroomtraject te zien als een opleiding⁴. Een voorfase om studenten in te voeren in het basispolitiewerk en de fase Recherchekunde. Beide fasen dienen op elkaar afgestemd te worden, zodat inzicht in en overzicht over het gehele traject ontstaat. Dit scenario geeft op korte termijn zichtbare verbetering binnen de bestaande uitgangspunten van de opleiding. Door het traject in kaart te brengen op de variabelen: kernopgaven, leeropdrachten, leer- en werkvormen en studiebelastingen kunnen de klachten over terugkerende werkvormen, niet haalbare belasting, overlap in kernopgaven en dergelijke aangepakt worden. Er ontstaat inzicht op de ongelijke verdeling van sbu’s tussen kernopgaven en studie jaren. Dit vereist dat docenten meer gaan samenwerken. Dit heeft het grote voordeel dat communicatie over het vakgebied structureel van aard wordt. Belangrijk is ook dat individuele docenten zicht hebben op het aandeel dat hun onderwijs heeft op de totale

⁴ De Politieacademie hanteert het begrip opleiding voor initieel en leergang voor postinitieel onderwijs. Ergo, de bachelor politiekunde is een opleiding, de master Recherchekunde een leergang. Hier wordt het begrip opleiding bewust gekozen om aan te geven dat het gaat om initiële studenten.

opleiding. Het logische gevolg is minder overlap, minder kans op lacunes en meer betrokkenheid op het gehele leerproces. De leerprocesbegeleiders kunnen hierbij een belangrijke rol vervullen door bij het begeleiden van lesgroepen het overzicht te behouden en op korte termijn te communiceren indien het proces hapert.

Het is aan te bevelen de regie van de opleiding in een hand te leggen: één aanspreekpunt voor studenten, docenten, leerprocesbegeleiders en domeinmanagers. Iemand die overzicht heeft over het hele traject en inzicht heeft in de (leer)doelen. Tevens kan deze persoon het gestroomlijnde gebruik van blackboard (laten) begeleiden.

Bovengeschetst scenario komt tegemoet aan de belangrijkste knelpunten op korte termijn. Het zal meer tijd en inspanning vergen de beide leerjaren goed op elkaar af te stemmen. Het gaat dan om ontwikkelen van een visie op de inzet van de researchkundige en het nemen van fundamentele keuzen ten behoeve van het curriculum van de opleiding. Dit scenario brengt met zich mee dat er een afstemming plaatsvindt tussen de opleiding en de beroepspraktijk. Mogelijk dat 'de Rimoz' (nu nog een niveau vier leergang) leidraad kan zijn voor het op elkaar afstemmen van leeropdrachten en leerwerkplekken. Dit impliceert dat de inhoud van de opleiding (met name het eerste jaar) meer opsporingsgericht wordt. De samenwerking tussen trajectbegeleiders en leerprocesbegeleiders wordt geïntensiveerd, er is een hechte samenwerking tussen de teams van de onderwijsgroep bachelor/master en het domein recherche nodig om dit voor elkaar te krijgen. De winst moet zijn de inbedding van de researchkundige zij-instromer in het werkveld opsporing.

De kern van het derde scenario is het omzetten van een eenjarige Recherchekunde voor zij-instromers in een tweejarig traject, gelijk aan het traject voor doorstromers. In totaal zal dan de opleiding drie jaar duren. Een eenjarige voltijds leergang Recherchekunde is ons inziens minder geschikt voor zij-instromers die weinig ervaring hebben in het researchewerk. Door de hoge studielast komt het duale karakter van het onderwijs onder druk te staan. De student houdt weinig tijd over om zich in te werken in de wereld van de opsporing en het researchewerk. De brug slaan tussen criminologisch en criminalistisch onderzoek en de dagelijkse praktijk van het researchewerk, doel van de researchkundige, vraagt ook om inzicht en inlevingsvermogen in het vakwerk.

Dit derde scenario gaat dus uit van een driejarige opleiding voor zij-instromers. Het eerste jaar voert de student de wereld van de politie in, maar niet zonder zicht te houden op het doel om af te studeren als researchkundige. Hierbij kan dit deel van de opleiding als een 'minor

recherche' variant van de bachelor opleiding Politiekunde gezien worden. De aansluiting met het traject van twee jaar Recherchekunde zal dan vermoedelijk beter verlopen. In dat tweejarige programma zal meer tijd en ruimte zijn de leeropdrachten uit te voeren op specifiek gekozen leerwerkplekken. Hierdoor kan de zogenaamde landingsbaan in het korps sterk verkort worden. Het volgen van de opleiding, het opdoen van opsporingskennis en het opdoen van recherchevaardigheden komen in deze vorm goed tot zijn recht. Het streven is dan dat afgestudeerde recherchekundigen na een korte inwerkperiode in het korps, veel eerder dan nu het geval is, inzetbaar zijn voor de uitvoering van recherchekundige taken die passen bij haar of zijn opleidingsniveau.